SPRAWDZIAN · JĘZYK POLSKI

Sprawdzian ze współczesności (język polski) Grupa A

Epoka w literaturze polskiej, lata od 1939 do dziś

Imię i nazwisko: _____

Klasa: _____

Data: _____

Punkty: _____ / 24

10 zadań, 24 pkt. Czytaj uważnie polecenia. W zadaniach otwartych pisz pełnymi zdaniami.

Zadanie 1. (0–1 pkt)

Jakie znaczenie ma motyw żółtych kwiatów w reportażu?

(A) Co roku w rocznicę powstania anonimowy nadawca przysyła Edelmanowi żółte kwiaty — to gest pamięci; Krall waha się, czy o nim pisać („Tandetna literatura"), a Edelmanowi było przykro, gdy w 1968 roku kwiatów nie dostał

(B) Kwiaty symbolizują wiosnę i nadzieję na nowe życie — Edelman sadzi je co roku przed szpitalem, w którym pracuje jako kardiolog; Krall opisuje je jako znak zwycięstwa życia nad śmiercią i zapowiedź odrodzenia po zagładzie

(C) Kwiaty rosną na grobach na cmentarzu żydowskim przy Okopowej — Krall odwiedza je z Edelmanem w rocznicę powstania, a ich żółta barwa przypomina gwiazdy Dawida noszone w getcie; to obraz pamięci wpisanej w krajobraz

(D) Żółte kwiaty to tradycyjny symbol żydowskiej żałoby — Edelman składa je co roku pod pomnikiem Bohaterów Getta, a Krall opisuje ten rytuał jako rzadki moment, w którym jej rozmówca pozwala sobie na wzruszenie

Zaznacz jedną poprawną odpowiedź.

Zadanie 2. (0–1 pkt)

> Tadeusz Borowski (1922-1951) opisuje obóz w Oświęcimiu z perspektywy narratora Tadka — więźnia uprzywilejowanego, który jest częścią systemu obozowego. Z jego opowiadań wywodzi się pojęcie „człowieka zlagrowanego" — zdemoralizowanego przez obóz.

Czym różni się spojrzenie Grudzińskiego na obóz od perspektywy Borowskiego w „Opowiadaniach"?

(A) Obaj mają identyczną perspektywę — nihilizm i brak nadziei; zarówno narrator „Innego świata", jak i Tadek są ludźmi zlagrowanymi

(B) Grudziński pisze satyrę, a Borowski — tragedię: „Inny świat" ośmiesza sowiecką biurokrację, a „Opowiadania" mają wymiar antycznego fatum

(C) Grudziński zachowuje wiarę w możliwość obrony godności, mimo że bunt jest daremny; Borowski ukazuje totalną degradację moralną bez nadziei

(D) Borowski opisuje łagier sowiecki, a Grudziński — obóz niemiecki; dlatego pierwszy widzi w obozie degradację, a drugi okazję do heroizmu

Zaznacz jedną poprawną odpowiedź.

Zadanie 3. (0–3 pkt)

Oceń prawdziwość stwierdzeń dotyczących poematu Tadeusza Różewicza „tempus fugit".

1. Według przywołanej anegdoty Mickiewicz chętnie przyjął zaproszenie na rozmowę o Bogu przy herbacie.	**P**	**F**
2. Cela nr 20 w pustelni brata Ryszarda jest ulepiona z tysięcy książek.	**P**	**F**
3. Piotr mówi, że ma 79 lat.	**P**	**F**

Przy każdym zdaniu zakreśl P (prawda) albo F (fałsz).

Zadanie 4. (0–3 pkt)

Oceń prawdziwość stwierdzeń dotyczących wiersza Tadeusza Różewicza „wieczny powrót…”.

1. Nietzsche w Genui gotuje sobie risotto z dużą ilością cebuli i czosnku.	**P**	**F**
2. Nietzsche z wiersza dobrze zna życie prostych ludzi i biedoty.	**P**	**F**
3. Mieszkańcy Genui nazywają go „il piccolo santo”.	**P**	**F**

Przy każdym zdaniu zakreśl P (prawda) albo F (fałsz).

Zadanie 5. (0–5 pkt)

Dopasuj postać do wiersza Tadeusza Różewicza, w którym jest wspomniana.

1. Jarosław Iwaszkiewicz	…	A. tempus fugit
2. Wielki Sternik	…	B. ostatnia rozmowa
3. Pani Konstancya	…	C. budzik
4. Ezra Pound	…	D. Szkoda
5. Jerzy	…	E. klocek

Przy każdym numerze wpisz literę pasującego elementu.

Zadanie 6. (0–3 pkt)

Uzupełnij luki, wybierając wyrażenia z listy.

Podczas akcji w Międzyrzecu Dwojra ukrywała się na (1) _____ przez cztery tygodnie, jedząc surową kaszę i kawę zbożową. Ze Skarżyska-Kamiennej Niemcy przenieśli fabrykę razem z więźniami do (2) _____. Siedemnastego stycznia wyzwolili ich (3) _____.

(1) cmentarzu / strychu / polu / bagnach
(2) Oświęcimia / Radomia / Kielc / Częstochowy
(3) Anglicy / Francuzi / Sowieci / Amerykanie

Zadanie 7. (0–2 pkt)

> „Historia była palimpsestem, wycieranym do czysta i zapisywanym od nowa”.

Na podstawie opisu pracy Winstona wyjaśnij, na czym polega uaktualnianie przeszłości w Ministerstwie Prawdy i czemu ono służy.

Zadanie 8. (0–2 pkt)

Na podstawie wiersza Tadeusza Różewicza „ostatnia rozmowa" wyjaśnij, dlaczego według mówiącego życie wieczne byłoby pozbawione sensu.

Zadanie 9. (0–2 pkt)

> Ostatni wers rymowanki podczas aresztowania: „To jest świeca, która świeci smutnie, oto tasak, co ci głowę utnie".

Wyjaśnij, jaką rolę w utworze odgrywa rymowanka o dzwonach londyńskich kościołów, od wersu o pomarańczach i cytrynach po ostatni wers wypowiedziany podczas aresztowania.

Zadanie 10. (0–2 pkt)

> Julia: „Czemu jej, u licha, nie zepchnąłeś?" Winston: „I ja bym to zrobił, gdybym wtedy był tym człowiekiem, którym jestem dzisiaj."

Przedstaw epizod nad kopalnią kredy w hrabstwie Kent i wyjaśnij, co odpowiedź Winstona na pytanie Julii mówi o zmianie, jaka w nim zaszła.

Rozwiąż ten sprawdzian online, z wyjaśnieniem każdej odpowiedzi: matury-online.pl/sprawdzian/polski/wspolczesnosc

Sprawdzian ze współczesności (język polski) Grupa B

Epoka w literaturze polskiej, lata od 1939 do dziś

Imię i nazwisko: _____

Klasa: _____

Data: _____

Punkty: _____ / 24

10 zadań, 24 pkt. Czytaj uważnie polecenia. W zadaniach otwartych pisz pełnymi zdaniami.

Zadanie 1. (0–1 pkt)

Które porównania międzytekstowe z innymi dziełami są uzasadnione?

A „Dżuma" i „Inny świat" Herlinga-Grudzińskiego — obie ukazują ludzi w sytuacji ekstremalnej, testując ich moralność

B „Dżuma" i „Mit Syzyfa" Camusa — Rieux jak Syzyf: działa wiedząc, że walka może być daremna

C „Dżuma" i „Pan Tadeusz" — obie są epopejami narodowymi

D „Dżuma" i „Proces" Kafki — absurd systemu, który przenika życie jednostki bez wyjaśnienia

Zaznacz wszystkie poprawne odpowiedzi.

Zadanie 2. (0–1 pkt)

Który przedmiot kupiony w sklepie pana Charringtona Winston odczytuje jako obraz pokoju nad sklepem i swojego życia z Julią, zamkniętego w szkle?

(A) Zeszyt z kremowym papierem i marmurkową okładką.

(B) Rycinę przedstawiającą kościół świętego Klemensa.

(C) Zegar stojący na kominku w wynajętym pokoju.

(D) Szklany przycisk do papieru z zatopionym fragmentem koralowca.

Zaznacz jedną poprawną odpowiedź.

Zadanie 3. (0–3 pkt)

Oceń prawdziwość stwierdzeń dotyczących wiersza Tadeusza Różewicza, w którym podmiot wspomina, że w październiku 1945 roku wyszedł z podziemia.

1. Mówiący stwierdza, że referendum zostało sfałszowane.	**P**	**F**
2. Bóg zapewnia mówiącego, że pomoże mu przy każdym drobiazgu.	**P**	**F**
3. Mówiący wspomina, że razem z Miłoszem zaczął odbudowę od dymu z komina.	**P**	**F**

Przy każdym zdaniu zakreśl P (prawda) albo F (fałsz).

Zadanie 4. (0–3 pkt)

Oceń prawdziwość stwierdzeń dotyczących ostatnich chwil Eugenii (akt III).

1. Eugeniusz przyjmuje śmierć siostry ze spokojem i zarządza przygotowania do pogrzebu.	**P**	**F**
2. Umierająca Eugenia pyta zebranych, kim są, i śmieje się z odpowiedzi Eugeniusza.	**P**	**F**
3. Eugenia oznajmia, że klucz od pokoju zostawiła na stole, a karty w szufladzie są znaczone.	**P**	**F**

Przy każdym zdaniu zakreśl P (prawda) albo F (fałsz).

Zadanie 5. (0–5 pkt)

Dopasuj motyw lub aluzję biblijną do wiersza Tadeusza Różewicza, w którym się pojawia.

1. droga do Emaus i spotkanie z nierozpoznanym Jezusem	…	A. Tajemnica filozofa
2. umycie rąk po spotkaniu z tym, w kim rozpoznano Syna Człowieczego	…	B. Widziałem Go
3. wezwanie „daj tu rękę swoją i włóż w bok mój”	…	C. W świetle lamp filujących
4. zdanie „niech umarli grzebią swoich umarłych”	…	D. na obrzeżach poezji
5. prośba „niech ten kielich mnie ominie”	…	E. budzik

Przy każdym numerze wpisz literę pasującego elementu.

Zadanie 6. (0–3 pkt)

Uzupełnij luki, wybierając wyrażenia z listy.

Z Pawiaka do Ravensbrück kobiety jechały (1) _____ dni w zaplombowanych wagonach bydlęcych, po (2) _____ w jednym wagonie. W fabryce amunicji pracowały co dzień (3) _____ godzin przy maszynach.

(1) trzy / siedem / dziesięć / pięć
(2) osiemdziesiąt / sto / dwieście / pięćdziesiąt
(3) osiem / czternaście / dwanaście / dziesięć

Zadanie 7. (0–2 pkt)

Wyjaśnij, dlaczego wiersz „Ocalony” Tadeusza Różewicza traktowany jest jako manifest pokolenia doświadczonego wojną.

Zadanie 8. (0–2 pkt)

> O'Brien: „Jeśli chcesz wyobrazić sobie przyszłość, wyobraź sobie bucior miażdżący ludzką twarz.” Wcześniej mówi o dawnych cywilizacjach: „Nasza bazuje na nienawiści.”

Zinterpretuj obraz przyszłości przedstawiony przez O'Briena i wyjaśnij, czym — według niego — świat Partii różni się od dawnych utopii.

Zadanie 9. (0–2 pkt)

Na podstawie wiersza Tadeusza Różewicza „co zobaczył Akwinata" wyjaśnij, jaką hipotezę na temat widzenia Tomasza z Akwinu stawia poeta i z czym ona polemizuje.

Zadanie 10. (0–2 pkt)

> Narrator pisze o „Pałacu Zimowym" w leningradzkiej Pieriesyłce, że „im lepiej się czuje materialnie «polityczny» w więzieniu, tym odważniej tęskni za wolnością", i przypomina więźniów carskich, którzy żyli dostatnio, a potem obalili carat.

Wyjaśnij, dlaczego — według narratora — władze sowieckie tworzą znośne warunki więzienne tylko dla bytowików, a nie dla więźniów politycznych.

Rozwiąż ten sprawdzian online, z wyjaśnieniem każdej odpowiedzi: matury-online.pl/sprawdzian/polski/wspolczesnosc

Sprawdzian ze współczesności (język polski)

Grupa A

1. (1 pkt) **A**

2. (1 pkt) **C**

3. (3 pkt) **1. F; 2. P; 3. F** — po 1 pkt za zdanie

4. (3 pkt) **1. F; 2. F; 3. P** — po 1 pkt za zdanie

5. (5 pkt) **1–A, 2–C, 3–E, 4–D, 5–B** — po 1 pkt za parę

6. (3 pkt) **(1) strychu; (2) Częstochowy; (3) Sowieci** — po 1 pkt za lukę

7. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Winston dostaje polecenia „sprostowania" artykułów — np. zastępuje obietnicę, że racja czekolady nie zostanie zmniejszona, ostrzeżeniem o możliwej obniżce, a prognozę produkcji butów zaniża tak, by plan wyglądał na przekroczony. Poprawiony numer drukuje się na nowo i odkłada do archiwum, a oryginał trafia do szczeliny pamięci i do pieca. Dzięki temu każda przepowiednia Partii okazuje się trafna, a fałszerstwa nie da się udowodnić. Historia jest palimpsestem.
Punktacja: Opis mechanizmu: dawne numery „Timesa" i inne dokumenty są poprawiane, drukowane na nowo, a oryginały niszczone (1 pkt). Wskazanie celu: każda prognoza i decyzja Partii ma wyglądać na trafną, a nie może przetrwać żaden dowód, który przeczyłby teraźniejszości (1 pkt).

8. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Na pytanie Jerzego, jaki sens ma życie, skoro trzeba umrzeć, mówiący kładzie palec na ustach i odpowiada w myślach, że życie ma sens właśnie dlatego, że musimy umierać. Życie bez końca byłoby jak światło bez cienia i echo bez głosu – bez granicy i kontrastu nic nie miałoby wartości.
Punktacja: Wyjaśnienie – sens życia wynika ze śmiertelności, życie bez końca jest „byciem bez sensu" (1 pkt) + odwołanie do obrazów: światło bez cienia, echo bez głosu – brak kontrastu i granicy odbiera wartość (1 pkt).

9. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Pan Charrington uczy Winstona fragmentów starej piosenki o dzwonach kościołów św. Klemensa i św. Marcina. Dla Winstona to okruch przedrewolucyjnego Londynu — ma wrażenie, że słyszy dzwony utraconego miasta, i próbuje odtworzyć resztę wierszyka. W chwili aresztowania głos z teleekranu kończy rymowankę wersem o tasaku, który utnie głowę. Okazuje się, że należy on do pana Charringtona, agenta myślopolicji. Nostalgiczny ślad przeszłości był pułapką, a wers o tasaku zapowiada los Winstona.
Punktacja: Wyjaśnienie funkcji: rymowanka z pamięci pana Charringtona jest dla Winstona śladem dawnego Londynu i utraconej przeszłości, którą próbuje odtworzyć (1 pkt). Wskazanie jej roli w aresztowaniu: ostatni wers o tasaku wypowiada głos z teleekranu (pana Charringtona) — piosenka staje się zapowiedzią śmierci i dowodem, że Partia przejęła nawet ten okruch przeszłości (1 pkt).

10. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Trzy, cztery miesiące po ślubie Winston i Katharine zabłądzili w Kent i doszli do urwiska nad kopalnią kredy. Winston pokazał jej dwukolorowe kwiaty na dole, objął ją w talii i zdał sobie sprawę, że nikt ich nie widzi ani nie słyszy. Nie zepchnął jej. Julia pyta, czemu tego nie zrobił, a on odpowiada, że zrobiłby to, gdyby był wtedy tym człowiekiem, którym jest teraz — po czym dodaje, że nie jest pewien. To pokazuje, że bunt i nienawiść do Partii uczyniły go bardziej bezwzględnym, ale nie do końca; w Winstonie wciąż ścierają się gniew i ludzkie opory.

Grupa B

1. (1 pkt) **A, B, D**

2. (1 pkt) **D**

3. (3 pkt) **1. P; 2. F; 3. F** — po 1 pkt za zdanie

4. (3 pkt) **1. F; 2. P; 3. P** — po 1 pkt za zdanie

5. (5 pkt) **1–C, 2–B, 3–D, 4–E, 5–A** — po 1 pkt za parę

6. (3 pkt) **(1) siedem; (2) sto; (3) dwanaście** — po 1 pkt za lukę

7. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Podmiot liryczny „Ocalonego" to człowiek, który fizycznie przeżył wojnę, lecz doświadczył tak wielkiego zła, że utracił zaufanie do dawnych, jednoznacznych pojęć moralnych i estetycznych — cnota i występek, prawda i kłamstwo, piękno i brzydota przestały być dla niego oczywiste. Wiersz wyraża potrzebę budowania systemu wartości od nowa, po doświadczeniu Zagłady, co czyni go manifestem całego pokolenia poetów wojennych, szukających nowego języka dla opisania doświadczonej grozy.
Punktacja: Wskazanie sytuacji lirycznej — człowiek, który przeżył wojnę, lecz stracił dawny system wartości (1 pkt) + wskazanie idei — konieczność budowania od nowa pojęć takich jak dobro i zło, prawda i fałsz po doświadczeniu Zagłady (1 pkt). Maks. 2 pkt.

8. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: O'Brien mówi, że władza polega na zadawaniu bólu i poniżaniu, bo tylko cierpienie dowodzi, że człowiek podlega cudzej woli. Bucior miażdżący twarz to obraz władzy, która nie ma żadnego celu poza sobą — upokarzanie ma trwać wiecznie. Dawne cywilizacje i utopie reformatorów obiecywały miłość, sprawiedliwość i szczęście; świat Partii jest ich przeciwieństwem: ma się opierać na nienawiści, a postęp oznacza w nim więcej bólu. Zostanie tylko upojenie zwycięstwem nad pokonanym wrogiem — dlatego heretyk, taki jak Goldstein, będzie potrzebny zawsze.
Punktacja: Interpretacja obrazu: przyszłość to nieskończone, powtarzane w nieskończoność upokarzanie człowieka; władza polega na zadawaniu cierpienia, bo samo posłuszeństwo nie dowodzi podporządkowania (1 pkt). Porównanie z utopiami: dawne cywilizacje i hedonistyczne utopie reformatorów opierały się (deklaratywnie) na miłości i sprawiedliwości, a świat Partii ma być coraz bardziej okrutny — postęp oznacza więcej bólu, a jedyną trwałą przyjemnością będzie upojenie władzą (1 pkt).

9. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Poeta przypomina, że Tomasz podobno nie rozumiał kobiet, dzieci i sztuki. Zgaduje więc, że w chwili widzenia mógł zobaczyć kobietę rodzącą dziecko albo własne poczęcie i narodziny – i wtedy pojąć, że kobieta nie jest błędem natury, ale samą naturą. Tak poeta polemizuje z poglądem, który pomniejszał kobietę.
Punktacja: Wskazanie hipotezy – Tomasz mógł zobaczyć kobietę, poczęcie i narodziny, i zrozumieć, że kobieta jest samą naturą (1 pkt) + polemika – z opinią, że Akwinata nie rozumiał kobiet, dzieci i sztuki (z przekonaniem o kobiecie jako błędzie natury) (1 pkt).

10. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Bytowicy — drobni przestępcy z krótkimi wyrokami — mają w Pieriesyłce dobre warunki, pracę, widzenia i są zadowoleni; jeden z nich mówi, że oddycha tu swobodniej niż na wolności. U nich wygoda rodzi pokorę. Więzień polityczny, któremu jest lepiej, tym odważniej tęskni za wolnością i buntuje się przeciw władzy. Narrator przypomina, że więźniowie i zesłańcy carscy żyli dostatnio, a jednak obalili carat. Stalin zna to z własnego doświadczenia, więc politycznych trzyma w głodzie i poniżeniu, by zdusić w nich wolę oporu.
Punktacja: Wyjaśnienie, że u bytowików dobre warunki wzbudzają pokorę i zadowolenie (więzień nie narzeka na brak wolności) (1 pkt). Wyjaśnienie, że u więźnia politycznego dostatek wzmacnia pragnienie wolności i bunt — dlatego system celowo trzyma politycznych w nędzy; przykład więźniów carskich jako argument historyczny (1 pkt).

Skala ocen (orientacyjna, 24 pkt w każdej grupie)

bardzo dobry (5)	22–24 pkt
dobry (4)	18–21 pkt
dostateczny (3)	12–17 pkt
dopuszczający (2)	8–11 pkt
niedostateczny (1)	0–7 pkt

Progi: 90%, 75%, 50%, 30%. Progi w Twojej szkole mogą być inne. W zadaniach otwartych uznaj każdą odpowiedź poprawną merytorycznie, także sformułowaną inaczej niż przykład.

Ten sprawdzian online, z wyjaśnieniem każdej odpowiedzi: **matury-online.pl/sprawdzian/polski/wspolczesnosc**. Nauczyciele i korepetytorzy ułożą własną kartę z banku ponad 20 tys. zadań: **matury-online.pl/dla-korepetytorow**.